

● 50 LET MINERALA

Uspeh je rezultat želje po napredku in prizadevanj celotnega kolektiva

Ob Letališki cesti, v najbolj industrijskem predelu naše občine, se med Gradisom in Carinarnico Ljubljana stiska industrija naravnega in umetnega kamna Mineral, ki letos praznuje 50. obletnico svojega obstoja. Ta delovna organizacija, v kateri je danes zaposlenih 270 delavcev, je nastala iz privatnega podjetja Alpeko, ki so ga imeli v lasti štiri obrtniki, ki so izdelovali teraco plošče. Leta 1946 je iz te obrtniške delavnice nastala tovarna z imenom Industrija gradbenih polizdelkov. Sedem let kasneje, leta 1953, so se preimenovali v Mineral, hkrati pa so se z Gospodarskega razstavišča, kjer so do takrat imeli svoje prostore, preselili na zdajšnjo lokacijo. Bili so med prvimi v tej močanski industrijski coni. Starejši delavci se še spominjajo visoke koruze, ki je rasla na njivah ob tovarni.

V tistih letih je bila v eni sami delovni organizaciji, to je v Mineralu, združena vsa slovenska kamnarska industrija. Zaradi oddaljenosti in težavnih komunikacij sta se od njih prva ločila Marmor Sežana in Marmor Hotavlje, prišlo pa je še do nekaterih drugih sprememb. Tako se je Mineralu leta 1977 priključil Marmor z Resljeve ceste v Ljubljani in skupaj so dokončali Marmorjevo investicijo v Podpeči. Iz leta v leto so povečevali svoje zmogljivosti za pridobivanje in predelavo marmorja in granita. Na njihovo pobudo so slovenski kamnarji leta 1980 ustanovili svojo poslovno skupnost. V njej so

organizacij z referendumom izrekli za združitev.

● Kljub oddaljenosti dobro povezani med seboj

Mineral sestavlja, kot smo že omenili, osem obratov, v petih slovenskih občinah: v ljubljanskih Vič-Rudnik in Moste-Polje, na Vrhniki, v Grosupljem in v Slovenski Bistrici. Pohvalijo se, da so kljub oddaljenosti dobro povezani med seboj, tudi s službami in organi vseh teh občin vedno najdejo skupen jezik. Sedež podjetja je na Letališki cesti 5,

betonske plošče, korita, fontane in druge betonske izdelke po željah kupcev.

V obratu Cezlak na Pohorju (nekdanja Granitna industrija Oplotnica) bodo letos napravili milijon in pol granitnih kock, 12 tisoč tekočih metrov robnikov, pridobili iz kamnoloma 120 kubičnih metrov granita in razrezali 1700 kvadratnih metrov plošč in blokov. Devetdeset odstotkov granitnih kock in robnikov izvozijo v Avstrijo. Tam jih uporabijo za obcestne drenaže, parkovne poti, za tlakovanje ulic, namenjenih pešcem. Za granitne kocke in robnike ima Mineral prav tako tehnologijo kot druge po svetu.

V obratu Granit v Podpeči mehaniko obdelujejo granit v končne izdelke in polizdelke. Velike granitne bloke režejo v granitne plošče, ki se obdelane uporabljajo za oblaganje tal in stebrov ter za spomenike. Finalizacijo in postavljanje spomenikov pa opravljajo v obratu na Tomačevski cesti v Ljubljani.

V kamnolomih Drenov grič in Lesno brdo pridobivajo marmor; v prvem črni lomljenec, ki ga uporabijo pri izdelavi teraco plošč, v drugem pa rdeči lomljenec in bloke. Rdeči lomljenec kupuje predvsem vodno gospodarstvo za oblaganje hudournikov in rečnih strug, bloke pa predelujejo v končne izdelke. V peskopu Pleše pri Škofljici, ki skupaj s prej omenjenima kamnoloma sestavlja Mineralov obrat Kamnolomi, bodo letos nakopali okoli 100 tisoč kubičnih metrov dolomitnega peska za nasipe in zidavo. V načrtu imajo, da bi semkaj preselili tudi tisti del obrata Umetni kamen iz Letališke ceste, v katerem delajo betonske izdelke.

● Kamen je lep in trajen

Kljub neugodnim gospodarskim časom imajo slovenski kamnarji zadnja leta več dela kot kadarkoli prej. Morda je to povezano s spoznanjem ljudi, da nismo dovolj bogati, da bi kupovali poceni, pravijo v Mineralu, saj kamen odlikuje vrsta dobrih lastnosti, med njimi tudi trajnost; je tako rekoč večern, ne potrebuje pa tudi nobenega posebnega vzdrževanja. Tudi v Mineralu nimajo nikakršnih težav s prodajo svojih izdelkov, včasih celo ne morejo dovolj hitro ustreči kupcem.

Mineralovi izdelki so po kakovosti znani po vsej Jugoslaviji, zlasti sloviijo po kvalitetni obdelavi granita. Spособni so se tudi prilagoditi kupcu, saj lahko ustrezajo domači vsaki želji, tako glede vrste marmorja kot oblike izdelka. Skoraj osemdeset odstotkov njihovih kupcev so posamezniki, drugo delovno organizacije.

Vse največje stavbe, ki so bile v preteklosti zgrajene v Ljubljani, so tudi delo rok Mineralovih delavcev in njihovih kooperantov. V naravni kamen so oblekli Ljubljansko banko, Cankarjev dom, Plavo laguno, dom Španski borci in Smelt, njihovo delo je tlak v Čopovi ulici, da vrsto drugih manjših in večjih lokalov, tako družbenih kot zasebnih, sploh ne ome-

Pogled na Mineral na Letališki cesti

njamo. Prav zdaj oblagajo poslovno stavbo Konusa v Slovenskih Konjicah in pa ploščad Borisa Kraigherja v Ljubljani. Za svoje delovne uspehe so letos ob občinskem prazniku prejeli občinsko priznanje, bili pa so tudi na spisku šestdesetih najboljših delovnih organizacij v Sloveniji, ki ga vsako leto objavlja Gospodarski vestnik.

● V prihodnje več granita iz svojega kamnoloma

Letos bodo v Mineralu predvidoma ustvarili okoli dve milijardi dinarjev celotnega prihodka. Približno polovico tega zneska bo dohodek. Ob polletju so naredili za 2 odstotka več izdelkov kot lani, vendar so dosegli le 88 odstotkov načrtovanih količin. Vzrokov za to je več, med njimi tudi prekinitev dobave granita iz Jabanice. (Res pa je, razložijo v Mineralu, da so dobavitelji surovin zelo odvisni od vremena.)

Predvidevajo, da bodo letošnje leto pridobili iz svojih kamnolomov 180 kubičnih metrov marmorja in 150 kubičnih metrov sivga granita ter razrezali 75.000 kvadratnih metrov marmornatih plošč in 14.700 kvadratnih metrov granitnih plošč kot končni izdelek. Delež izvoza v celotnem prihodu delovne organizacije znaša okoli 1,7 odstotka. To ni veliko, vendar dovolj, da zaslužijo

toliko deviz, kolikor jih potrebujejo za nakup reprodukcijskega materiala in rezervnih delov v tujini.

Mineral potrebuje za svojo proizvodnjo na leto okoli 800 do 1000 kubičnih metrov granita, le okoli 20 odstotkov te količine pa pridobijo v svojem kamnolomu v Cezlaku. To odvisnost od drugih bodo postopoma zmanjševali, saj so v ta kamnolom vlagali že pred združitvijo z Granitno industrijo Oplotnica, precej denarja za raziskave pa namenijo tudi sedaj. Imajo za tri milijone kubičnih metrov raziskanih zalog sivga granita in 600 tisoč kubičnih metrov zelenega granita. Marmorja na leto potrebujejo 3 tisoč kubičnih metrov, svojega imajo le malo. Zda se z njim oskrbujejo iz Makedonije, srednje Dalmacije, okolice Istre in Srbije.

● Čimveč novih strojev napraviti doma

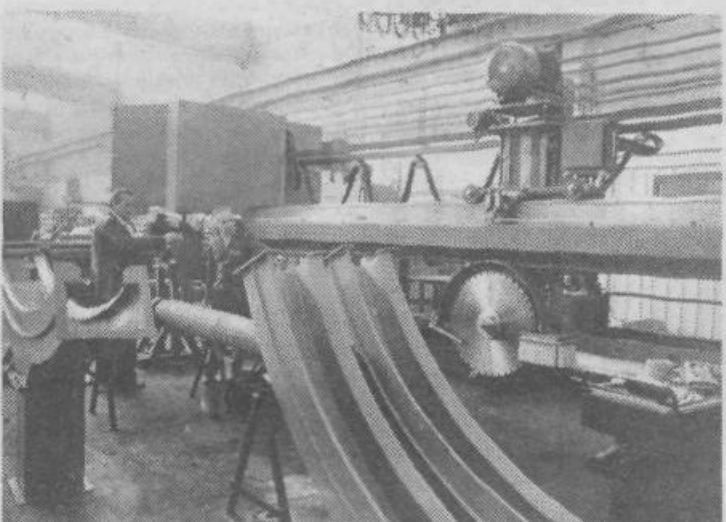
V srednjeročnem in dolgoročnem načrtu so predvideli svoj razvoj. »Posebno skrb namenimo in bomo namenili organiziranju izobraževalnega centra slovenske kamnarske industrije v okviru srednje gradbene šole Ivana Kavčiča. Naš cilj je tudi, da se opremo na lastne sile in poskušamo čimveč uvoženih strojev nadomestiti z domačimi. Bolje želimo izkoristiti že obstoječe zmogljivosti, naravne in pridobljene možnosti

obrata v Cezlaku in uveljaviti informatiko pri spremljanju proizvodnje. V prihodnosti bomo poskušali še tesneje sodelovati z drobnim gospodarstvom, saj nam to omogoča hitro prilaganje potrebam trga. Želimo, da bi zasebnike pridobili še za razrez kamna, zdaj se povezujejo z nami le kot kooperantje pri montažnih delih,« je na kratko strnil najpomembnejše naloge Minerala v prihodnjih letih direktor te delovne organizacije Ignac Omahen.

V letošnjem šolskem letu štipendira Mineral na četrto stopnjo 16 dijakov, na peti dva, na visoki šoli pa enega študenta. Vsi slovenski kamnarji vabijo učence po končani osnovni šoli v svoje delovne organizacije, k izučitvi kamnoseškega poklica. Vsakemu nudijo štipendijo, obenem pa mu plačajo še posebej stroške bivanja in hrane v dijaškem domu, enkrat v letu povrnejo stroške za nakup šolskih potrebščin, zagotavljajo pa mu seveda tudi zaposlitev.

V Mineralu skrbijo tudi za družbeni standard. Delavci lahko letujejo v sedmih prikolicah ob morju, dveh bungalovih v Ankaranu, imajo brezplačno malico, možnost posojil za gradnjo stanovanjskih hiš ali nakup stanovanj, razpolagajo s 47 samskimi ležišči. Poslovijo se tudi od vsakega delavca, ki gre v pokoj. Ob tej priložnosti mu izroče spominsko darilo. So organizatorji in udeleženci vsakoletnih iger slovenskih kamnarjev, letos pa si je kolektiv ogledal sejem v Veroni, kjer je bila razstavljena oprema za kamnarsko industrijo in izdelki te gospodarske panoge. V njihovi prostorni jedilnici so razstavljena priznanja in pokali, ki so jih prejeli za dosežke na raznih področjih.

V petek, 24. oktobra, bodo v Mineralu proslavili 50. obletnico obstoja. Na slovesnosti bodo delavcem, ki so 30 let in več zaposleni v tej tovarni, izročili priznanja. »Ne bojimo se, da v prihodnosti ne bi imeli dovolj dela. Delamo kakovostno in ljudje so delovni. Pri vodenju delovne organizacije velja načelo skupinskega dela. Naš uspeh je rezultat želje po napredku in medsebojnega razumevanja, ki je pogoj za vsako dobro delo. K rasti delovne organizacije so pripomogli prav vsi zaposleni, tako vodilni, vodstveni in tehnični kader kot drugi delavci. Vsak je naredil vse po svojih močeh,« je poudaril direktor Minerala Ignac Omahen. D. J.

Strojev za kamnarsko industrijo v Jugoslaviji ne dela nihče. Mineral je večino uvozil iz Italije. Ker pa ti stroji niso poceni in jih je treba plačati v devizah, so pri Mineralu pričeli razmišljati, ali bi stroje za obdelavo kamna bila sposobna narediti tudi domača strojegradnja. Povezali so se s Kostrojem in Litostrojem. Tam so jim po njihovih načrtih že naredili nekaj strojev. V delavnicah Kostroja v Slovenskih Konjicah (na sliki) prav v teh dneh nastaja že peti stroj, ki ga je ta delovna organizacija naredila za Mineral. Novi stroj bo rezal in obdeloval kamnite plošče. (Foto: D. J.)

predvsem želeli združiti denar za drage raziskave surovin, obenem pa se dogovoriti o delitvi dela in o nastopu na trgih. Člani te poslovne skupnosti so danes poleg Minerala še Kraški zidar iz Sežane, Marmor Hotavlje in Obnova Celje. Granitna industrija Oplotnica, ki je bila ob nastanku tega združenja tudi njen sestavni del, pa je danes eden izmed osmih obratov Minerala. Lani julija so se namreč delavci obeh delovnih

kjer imajo prostor tudi strokovne službe in trije obrati: umetnega kamna, naravnega kamna in montaže. Tu imajo tudi prodajo, kjer si kupci lahko ogledajo vzorčne izdelke, dobijo vsa potrebna pojasnila in nasvete ter se domenijo za nakup. Iz naravnega kamna, predvsem iz različnih vrst marmorja, delajo tu okenske police, stopnice, plošče za stenske in fasadne obloge ter tlake, iz umetnega kamna pa teraco, prane in

Nova poslovna stavba Smelta, ki je bila zgrajena prav pred nedavnim, je zunaj obložena z makedonskim marmorjem, imenovanim slvec.

● ZRVS ● ZRVS ● ZRVS ● ZRVS

14. oktobra 1986 je bila redna seja predsedstva OK ZRVS Lj. Moste-Polje v Vevčah, na kateri so člani razpravljali o vprašanjih z dnevnega reda.

- tovariš Andrej Torkar je člane obvestil o varnostnih razmerah v občinah;
- dogovorili so se o organizaciji strelskega tekmovanja ekip ZRVS v Vevčah na strelišču Bine Grajzer;
- določili so termine za letne programske konference v krajevnih organizacijah; potekale bodo od 10. do 20. novembra 1986;
- razpravljali so tudi o predlogu (teze) poročila o delu organizacije ZRVS Lj. Moste-Polje v letu 1986 in o predlogu programa dejavnosti organizacije ZRVS v 1987. letu.

Oba predloga, poročilo o delu in program 1987 bosta obravnavana na letnih programskih konferencah v krajevnih organizacijah, tako, da bi pripombe bile že zajete v dokončnem predlogu pri pripravi poročila in programa za občinsko konferenco, ki bo meseca decembra 1986.

V. S.

● SINDIKATI V AKCIJI ● SINDIKATI V AKCIJI

● Četrti samoprispevek

V naši občini je v organizacijah združenega dela organiziranih 178 osnovnih organizacij ZS, od katerih jih je 127 oz. 71,4 % obravnavalo program IV. samoprispevka.

V teh 127 organizacijah združenega dela je obravnavala potekala predvsem na dva načina in sicer v obliki zbora delavcev oz. razširjeni seji družbenopolitičnih organizacij na osnovi sindikalnih skupin. Na ta način je bilo do 8. 10. 1986 od skupno 30823 članov zveze sindikatov vključenih v obravnavo tega gradiva 27651, torej 89,7 % vseh zaposlenih.

V razpravah se niso oblikovala odklonilna stališča do programa samega, bilo pa je postavljeno mnogo vprašanj, ki so jih nato posredovali MK SZDL, operativnemu štabu IV. samoprispevka. Odgovori na posamezna vprašanja, postavljena v času razprave, so bili objavljeni v dnevnih časopisih Delo in Dnevnik, tako da so razjasnili marsikatero nejasnost in dopolnili obrazložitev programa.

S tem zaključujemo prvi krog javne razprave v Ljubljani; na podlagi te razprave je MK SZDL 8. 10. 1986 program za IV. samoprispevek v Ljubljani sprejela.

Janko Miklavžin

Deset let otroškega dispanzerja v Novih Jaršah

Ob proslavljanju jubilejev pogostokrat naštevamo dosežke, nove pridobitve in delovne uspehe. Deset let obstoja otroškega dispanzerja v Novih Jaršah na Petrovičevi ulici 17 je jubilej, ob katerem ni mogoče reči nič podobnega, saj se v tem času delovne razmere v dispanzerju niso skoraj nič spremenile. Trije zaposleni še vedno delajo v istih prostorih, brez laboratorija in drugih sodobnih tehnoloških pomagal za zdravljenje in diagnostiko. Tudi preventiva in kurativa se opravljata v isti ordinaciji. Vendar pa se je za več kot še enkrat v tem času povečalo število otrok, ki zahajajo v ta dispanzer. Zda jih je že 1100.

Dispanzer je bil ustanovljen na pobudo krajevne skupnosti. Odlikuje ga vraščenost v okolje, in pa to, da je osebu uspelo (kar se je v mestnih ambulantah in zlasti v velikih kliničnih centrih v precejšnji meri že izgubilo), ohraniti topel človeški stik med zdravnikom in pacientom. To je

najbrž tudi eden redkih, če ne edini dispanzer pri nas, kjer otrok ob odhodu iz ordinacije dobi piškot, kar gotovo pripomore k temu, da je ob ponovnem obisku strah manjši. V naslednjem desetletju bodo ta odnos do malih pacientov vsekakor poskušali ohraniti, želijo pa si, da bi v prihodnjih letih opremili ordinacijo s sodobnimi tehnološkimi pomagali, brez katerih si danes ne moremo zamisliti moderne medicine.

D. J.

● Dan odprtih vrat

Ob zaključku III. faze rekonstrukcije proizvodnje v tozdu Koprod v Zalogu vabijo občane na ogled rezultatov dolgoletnih prizadevanj za preprečitev osmrjevanja okolice.

Ogled bo v soboto, 8. novembra ob 9. in 11. uri. Zbirališče je pred tovarno.

Uredništvo

V otroškem dispanzerju v Novih Jaršah skrbijo za zdrave in bolne otroke dr. Marija Jamnik Vuković, specialist pediater (na sliki v sredini), višja medicinska sestra Anastazija Janežič (levo) in medicinska sestra Jožica Zavadlav (desno). (Foto: D. J.)

● Skrb obrtnikov za mlade kadre

Obrtno združenje Občine Ljubljana Moste-Polje je pripravilo množični ogled 19. Mednarodnega obrtnega sejma v Celju, ki se ga je udeležilo 138 učencev 7. in 8. razredov vseh močanskih osnovnih šol. Tradicionalna celjska prireditelj jim je poleg drugih zanimivosti postregla tudi z ogledom obrtniške ulice, v kateri so lahko v živo spremljali delo mizarjev, rezbarjev, strugarjev, avtoelektričarjev, avtomehaničarjev, orodjarjev, elektronikov, tkalcev, serviserjev in še nekaterih drugih.

Za učence, ki so ob koncu osnovnega šolanja izrazili zanimanje za obrtniške poklice, je bil to nadvse pomemben dogodek, pohvaliti pa velja tudi Obrtno združenje Moste-Polje, ki se je odzvalo vseslovenski akciji in s tem pokazalo zavzetost za vzgojo mladih kadrov na svojem področju.

M. Miklič